

Filosoffen

ANDERS FOGH JENSEN

WWW.FILOSOFFEN.DK

AF COPYRIGHTHENSYN
ER ALLE BILLEDER
FJERNET!

WWW.DANNELSESREJSER.DK

Filosoffen

Om dannelse

Filosoffen

ANDERS FOGH JENSEN

WWW.FILOSOFFEN.DK

WWW.DANNELSESREJSER.DK

Hvad siger loven om de gymnasiale uddannelser?

Myndighed

Dannelse er ikke en profession

Almendannelse

Omdannelse

Viden

Samfundsdeltagelse

Refleksion

Complementering

- Opsummering

Hvorfor dannelse er vigtigere end nogensinde før

1. Hvad siger loven?

Lov om gymnasialeuddannelser, § 1, Stk.3

”Uddannelserne skal have et dannesperspektiv”

1. Loven siger dannelse

Bemærkning til § 1:

”Uddannelserne skal have et dannesperspektiv, så eleverne opnår personlig myndighed, evne til refleksion, kreative og innovative evner og kritisk sans.”

1. Loven siger dannelse

Bemærkning til § 1:

”Uddannelserne skal have et dannesperspektiv, så eleverne opnår personlig myndighed, evne til refleksion, kreative og innovative evner og kritisk sans.”

1. Loven siger samfundsdeltagelse

Til § 1: "Uddannelserne og skolekulturen skal således forberede eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre [...]"

1. Loven siger refleksion

Bemærkning til § 1, stk.3: "Eleverne skal derfor lære at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden, herunder: Medmennesker, natur og samfund samt til deres udvikling."

1. Loven siger om-dannelse

Bemærkning til § 1, stk.3:

”Uddannelsernes dannelsesmæssige perspektiv betoner, at uddannelserne bidrager til den enkeltes livslange projekt, hvor personlig udvikling og deltagelse i samfundslivet smelter sammen.”

1. Loven siger dannelse igennem viden

Bemærkning til § 1 stk.3:

”[...] de gymnasiale uddannelser også skal udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse, og det er medvirkende til – sammen med et styrket fundament af kundskaber og viden i de enkelte fag – at styrke almindannelsen i de gymnasiale uddannelser.”

1. Loven siger myndighed

[...]

"Uddannelserne skal understøtte elevernes udvikling af personlig myndighed, dvs. evne og vilje til at foretage selvstændige vurderinger."

Kant: "*Oplysning er menneskets udgang af dets selvforskyldte umyndighed. Umyndighed er mangelen på evne til at betjene sig af sin forstand uden en andens ledelse. Selvforskyldt er denne umyndighed, når årsagen til den ikke ligger i forstandens mangler, men i manglende beslutsomhed og mod til at betjene sig af den uden en andens ledelse. Sapere Aude! (vov at være vis) Hav mod til at betjene dig af din egen forstand, er altså oplysningens valgsprog"*

2. Myndighed

Oplysningens fornemmelse af, at der
må noget mere til end viden

- Bliver i det 19. århundrede til dannelse
Det vise er mere end det kloge

3. Dannelse er ikke en profession eller et speciale

Over Atlanterhavet befandt sig et barometrisk lavtryk; det ændrede østpå mod et højtryk liggende over Rusland og røbede endnu ikke tilbøjelighed til at vige nord om dette. Isothermer og isoterer gjorde deres skyldighed. Lufttemperaturen stod i et verdensmæssigt forhold til årets middeltemperatur, til såvel den koldeste som den varmeste måneds temperatur og til den periodiske månedlige temperatursvingning. Solens og månens op- og nedgang, månens, Venus' og Saturnringens faser og mange andre betydningsfulde fænomener svarede til forudsigelserne i de astronomiske årbøger. Vanddampen i luften havde sin højeste spændkraft, og luftens fugtighed var lav. Med en vending, der ganske godt betegner det faktiske, skønt den er lidt gammeldags: Det var en smuk augustdag i 1913."

- Robert Musil, *Manden uden egenskaber*

Filosoffen

4. Almendannelse

Et skoleudtryk

Menneskelig selvudfoldelse er udfoldelse af sig selv
- ikke udfoldelse af mig
- men udfoldelse af menneskeligheden i mig selv

Vi har billeder til rådighed (Bildung)
At dannes i de billeder.

5. Loven siger omdannelse

- Men kan man styre den omdannelse?

5. (om)Dannelse er heling

Man kan tilbyde verdensbilleder, der hænger sammen

6. Så derfor siger loven: dannelse
igennem viden

Hvordan kan man aflæse historiens lag i klinten?

Hvorfor er de gotiske katedraler så høje?

Hvorfor skiller sovsen?

At kunne forbinde de
forskellige vidensformer

- og anvende dem

7. Verdens mand – derfor siger loven samfundsdeltagelse

8. Så derfor siger loven refleksion

- At forholde dig:

Kant: *"Oplysning er menneskets udgang af dets selvforskyldte umyndighed.*

Hav mod til at betjene dig af din egen forstand, er altså oplysningens valgsprog"

9. Så hvordan skal vi implementere dannelse?

- Det skal og kan I ikke. I skal implementere loven.
- Flerøjethed skal gennemsyre de andre implementeringer
- Miljø for mod
- Forbillede for verdensbillede – kur mod relativisme
- Ikke alt, der er vigtigt, er spændende

Nietzsches advarsel

Om vore dannelsesanstalters fremtid, 1872:

Pas på automatisering af det, der kun kan hænde.

10. Opsumming: Hvad er dannelse?

Barbari

Kyklop(-ekspert)

Umyndighed

Uudfoldet

Jeg-udfoldelse

Splittelse

Fragmentering

Ratio

Kultur

Flerøjethed

Ansvar og refleksivitet

Dannet

Humanitetsudfoldelse

Heling

Sammenhængende
verdensbillede

Ånd

Nykyklopisme: Økonomi

70erne: Alt var politisk

Nu: Alt er økonomisk

11. Hvorfor er dannelse stadig vigtig?

- . Dehumanisering igennem nykyklopisme, økonomisk effekt
- . Sammenhængskraften er under forvitring – Elementarpartikler
Det kræver deltagelse i offentlighed
- . Projektarbejde – kræver tværfaglige koblinger (dannelse)
- . Udvikling: Vi ved ikke, hvad der kommer – kræver refleksiv
lømmekraft
- . Avantgardisme – Kun nyt er godt – traditionen hældes ud med
badevandet
- og det er lidt enøjjet

Dannelse er kraft

Victor Hugo: "le jeune homme est beau, mais le veillard est grand."

Om dannelse

Filosoffen

ANDERS FOGH JENSEN

WWW.FILOSOFFEN.DK

WWW.DANNELSESREJSER.DK

Filosoffen

ANDERS FOGH JENSEN

WWW.FILOSOFFEN.DK

WWW.DANNELSESREJSER.DK

Filosoffen
